

Fragilitat democràtica

La intenció d'Augusto Pinochet de seure al Senat xilè i la matança d'Acteal, a Mèxic, amb la implicació directa del govern il·lustren que molts règims de l'Amèrica Llatina són lluny de la democràcia.

Que la democràcia a l'Amèrica Llatina encara se sustenta sobre materials molt precaris ningú no en dubta. Però la il·lusió creada pels sistemes de comunicació mundial, els interessos purament econòmics i la desídia dels polítics del primer món ens inclinen, a vegades, a imaginar estructures estables. No és així, i esdeveniments i personatges s'encarreguen periòdicament de recordar-nos que Cuba no és, ni de lluny, l'única taca negra en un oceà de democràcies consolidades i que funcionen.

Que hi hagi parlamentarisme no ens ha de portar a la conclusió de la plena sobirania popular i del respecte dels drets humans. Després de contemplar els usos i costums d'Alberto Fujimori al Perú, Mèxic i Xile ens il·lustren ara, i en el primer cas dramàticament, els límits dels sistemes "pre-democràtics" llatinoamericans.

El conflicte mexicà de Chiapas semblava oblidat. Enterrat sota un pretès diàleg govern-guerrilla, del qual no se sabia gaire res, i adornat per la imatge de lirisme que acompanya la figura del sots-comandant Marcos, la dramàtica situació dels indígenes de Chiapas havia estat absorbida en els territoris de la "normalitat", susceptible de no ser recordada.

La matança d'Acteal, on quaranta-cinc persones foren assassinades quan pregaven per evitar la matança, ens ha despertat a tots. I la implicació directa del partit governamental PRI en els fets ens torna a fer veure la corrupció moral del sistema polític mexicà.

L'assassinat en massa ha mani-

festat, segons que ha publicat no fa gaire la revista *Proceso* de Mèxic, el pla dissenyat el 1994 per la Secretaria de la Defensa Nacional (Sedena) per a la Setena Regió Militar (Chiapas) amb l'objectiu de destruir l'EZLN. "En cas de no existir forces d'autodefensa, és necessari de crear-ne". I l'exèrcit s'encarregarà de "l'assessorament

ARXIU / EFE

i suport de les forces d'autodefensa i de tota altra organització paramilitar".

El pla es va començar a aplicar a la primavera del 1997 i van crear-se "forces d'autodefensa contra la guerrilla zapatista" en alguns camps d'entrenament, com els de Martha i Pechiquil o els de Yaxjemel, Los Chorros i Puebla, aquests últims situats a la regió de Chenaló, on es va cometre la matança. Els assassins d'Acteal estaven enquadrats en un grup denominat "Máscaras Rojas". N'hi ha més: "Los Chinchulines", "Los Degolladores", "Brigada Romás Munzer", etc. Tots ells van rebre, el juliol del 1997, noranta-dos milions de pessetes del govern local priista de Chiapas.

L'estratègia de l'exèrcit, òbviament aprovada pel president de la

República, Ernesto Zedillo, és clara: un primer front violent, il·legal, deslligat teòricament de l'exèrcit, que comet els assalts i assassinats. I un segon, les Forces Armades, que guarda perfectament les aparències "democràtiques". Així que el primer front hagué matat quaranta-cinc indígenes, els soldats van entrar a La Realidad, principal enclavament zapatista, per assetjar-lo a l'espera d'una reacció armada zapatista que justificués una ofensiva a gran escala. Un cop més, l'EZLN va saber jugar les seves cartes.

Descoberta l'estratègia, el PRI intentarà ara uns altres mètodes. El Centre de Drets Humans establert a San Cristóbal de las Casas ja ha denunciat que hi ha en marxa una depauperació dels indígenes de Chiapas, més radical que no la que ja sofreixen, per aconseguir de desvincular-los de l'únic instrument que tenen per denunciar la seva situació: l'EZLN.

I a Xile, ho hem vist aquests dies, els sectors democràtics encara lluiten per desempallegar-se del tutejat insultant del general Augusto Pinochet. Fan mans i mànigues perquè el país no visqui la vergonya de veure'l assegut a la cambra baixa del Parlament com a senador vitalici. Amb poques possibilitats. Això no obstant, ara ja sabem, gràcies a la querella acceptada per un coratjós jutge del Tribunal d'Apel·lacions de Santiago, que Pinochet haurà de sofrir el "tràmit" de ser acusat de genocida. Ell continua amenaçant i recordant a tot hom que, també a Xile, la democràcia és fràgil, molt fràgil.

Eduard Sanjuan

Soterrament de Guadalupe Méndez, assassinada per la policia mexicana durant una manifestació zapatista el passat 12 de gener. La revista 'Proceso' ha destapat un pla governamental dissenyat el 1994 per destruir els zapatistes amb els grups paramilitars i l'exèrcit.